

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 349/2025 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om Polisstyrelsens tolkning av lagen om penninginsamlingar

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 349/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Inka Hopsu /gröna m.fl.:

Vad ämnar regeringen göra för att säkerställa att Polisstyrelsens tolkningar av bestämmelserna i lagen om penninginsamlingar inte försvårar det civila samhällets möjligheter till penninginsamling och dess verksamhetsförutsättningar, och

på vilket sätt ser regeringen till att Polisstyrelsens tolkningar inte hotar demonstrationsrätten som tryggas i grundlagen som en del av mötesfriheten?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Allmännyttig fri medborgarverksamhet är av stor samhällelig betydelse. Penninginsamlingar är en mycket viktig form av medelanskaffning för medborgarorganisationer. På grund av den allmännyttiga verksamhetens samhälleliga betydelse ansågs det vid beredningen av lagen om penninginsamlingar (863/2019) viktigt att medelanskaffning genom penninginsamlingar i enlighet med den grundprincip som ingick i den tidigare lagstiftningen om penninginsamlingar även i fortsättningen ska vara tillåten endast för allmännyttiga aktörer för allmännyttiga ändamål med vissa undantag som föreskrivs i lagen.

Polisstyrelsen och polisinrättningarna svarar för myndighetsuppgifterna enligt lagen om penninginsamlingar. Tillstånd till penninginsamling söks hos Polisstyrelsen. I lagen om penninginsamlingar föreskrivs om hinder för beviljande av tillstånd till penninginsamling. Hindren är antingen tvingande eller beroende på prövning. Hindren hänför sig till de lagstadgade förutsättningarna för anordnaren av penninginsamlingen och insamlingsändamålet samt till situationer där det är nödvändigt att vägra tillstånd till penninginsamling för att förhindra eventuellt missbruk.

Enligt 9 § 1 mom. 2 punkten i lagen om penninginsamlingar ska ansökan avslås också om en person som hos sökanden ingår i ett lagstadgat organ eller ledningen i övrigt eller hos sökanden utövar faktisk beslutanderätt, och som i sitt uppdrag beslutar om frågor i anslutning till anordnande av penninginsamling, genom en lagakraftvunnen dom har dömts till fängelsestraff under de fem senaste åren före den dag då ansökan inkom eller till bötesstraff under de tre senaste åren

före den dag då ansökan inkom, för ett brott som är ägnat att äventyra penninginsamlingens tillförlitlighet eller att minska förtroendet för att ändamålet med penninginsamlingen uppnås. Detta är en central förutsättning för beviljande av tillstånd med tanke på uppnåendet av målen i lagen om penninginsamlingar. I lagen om penninginsamlingar är det uttryckligen förbjudet att anordna penninginsamlingar i syfte att finansiera verksamhet som klart äventyrar den allmänna ordningen eller säkerheten eller för att finansiera lagstridig verksamhet. Tredska är straffbart enligt 16 kap. 4 § i strafflagen (39/1889) för den som underlåter att lyda en befallning eller ett förbud som en polisman för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet meddelar.

Om ett hinder för att bevilja tillstånd enligt 9 § 1 mom. 2 punkten upptäcks vid en bakgrundskontroll i samband med tillståndsprövningen, ska Polisstyrelsen i enlighet med 34 § 1 mom. i förvaltningslagen (434/2003) höra den som ansöker om tillstånd. I samband med detta frågar Polisstyrelsen den som ansöker om tillstånd om hen kan flytta den straffade personen till andra uppgifter och på så sätt ändra den sammansättning som utövar beslutanderätten, så att tillståndet inte måste förkastas på den grund som avses i 9 § 1 mom. 2 punkten i lagen om penninginsamlingar. När Polisstyrelsen gör detta strävar man uttryckligen efter att främja erhållandet av tillstånd till penninginsamling genom att ge sökanden råd.

Om Polisstyrelsen inte beviljar tillstånd till penninginsamling, fattar Polisstyrelsen ett överklagbart beslut i ärendet. Ändring i ett överklagbart beslut kan sökas hos förvaltningsdomstolen.

Vid behandlingen av ett ärende som gäller penninginsamling iakttas förvaltningslagen. Tillståndsprövningen görs vid Polisstyrelsen i enlighet med rättsprinciperna inom förvaltningen endast med iakttagande av bestämmelserna i lagen om penninginsamlingar. Enligt 6 § i förvaltningslagen, som gäller rättsprinciperna inom förvaltningen, är myndigheten skyldig att bemöta dem som uträttar ärenden hos förvaltningen jämlikt och använda sina befogenheter enbart för syften som är godtagbara enligt lag. Myndigheternas åtgärder ska vara opartiska och stå i rätt proportion till sitt syfte. Åtgärderna ska skydda förväntningar som är berättigade enligt rättsordningen. Avslag på en tillståndsansökan kan således inte grunda sig på bestämmelserna i lagen om sammankomster (530/1999) och ett beslut om att avslå en ansökan är inte ett hinder för föreningarnas demonstrationsverksamhet som tryggas i grundlagen. Polisstyrelsen har också beviljat tillstånd till penninginsamling för demonstrationsverksamhet om de övriga villkoren uppfylls och det inte har funnits något hinder enligt lagen om penninginsamlingar för att bevilja tillstånd.

Förvaltningens lagbundenhet innebär att gällande behörighetsbestämmelser ska iakttas i all myndighetsverksamhet. Även om statsrådet anses ha en på dess allmänna behörighet grundad rätt att styra förvaltningsmaskineriet som lyder under det, ska utövandet av statsrådets styrningsmakt ändå beakta denna princip om att all utövning av offentlig makt ska bygga på lag i en rättsstat. I praktiken innebär detta att regeringen inte utan uttrycklig reglering kan förbehålla sig beslutanderätten eller ge en myndighet bindande föreskrifter i ärenden som hör till myndighetens behörighet för att uppnå ett politiskt önskat slutresultat. Polisstyrelsen är behörig myndighet vid

tillståndspliktiga penninginsamlingar. Sökanden kan överklaga ett avslag till förvaltningsdomstolen. Det är i sista hand domstolens uppgift att tolka lagen och förvaltningsdomstolens avgöranden styr tillämpningen av lagen även hos den behöriga myndigheten.

Helsingfors 10.11.2025

Inrikesminister Mari Rantanen